

Пърси Биш Шели
Ода на свободата (откъси)

Все още твойто знаме, Свобода,
макар разкъсано, се вее
и като гръмотевица
срещу вятъра плющи.

Байрон

1

Над племе прославно пак прокълнтя
на всички народи любимият гръм: над Испания
от крепост във крепост, от сърце във сърце прелетя
Свободата и мигом разпръсна примамни сияния
от огън в небето. Почудата своя надвила,
душата ми в миг се понесе
с крилата на волната песен,
тъй както орелът високо се вие, надвесен
над плячка, каквато той често ловил е.
Но ето: от своите чертози в небето довея
вихрушка всевечния дух и ми сграбчи душата
и зърнах, тъй както под кораб се пени водата,
живия пламък, що свързва безкрая, да грее.
Тогава глас чух отвъд да говори:
думите негови тук ще повторя.

2

Слънцето първо, след него луната израсна.
Звездите пламтящи от бездната тъмна тогава
се втурнаха в свода небесен. Земята прекрасна,
туй островче в вечната шир, неусетно заплава,
над въздуха, който я носи спокойно.
Но тая вселена, безмерно богата,
бе хаос, отвърната и прокълнатата,
че тебе те нямаше тук: множеше се леко злината;
Зверове появиха се разни, животни безбройни;
небесните птици, гадините водни, влечуги;
войната закон бе сред тях – в отчаяние,
без милост се биеха всички едни срещу други.
Простенваше майката тяхна пред толкоз страдания.
Все звяр срещу звяр; вечно червеят червей ядеше,

а човекът – човек. Във сърцата им ад се таеше.

3

Растеше и царят на всички, човешкият род,
 в безброй поколения по таз светла земя.
 Но живееха те под студения, каменен свод
 на храмове мрачни, дворци и затвори – в тъма,
 като вълци планински – в назъбените пещери.
 Човеците, диви, във страх,
 жестоки, без радост и смях
 се лутаха: тебе те нямаше още сред тях.
 Като облак зловец тиранията грозно тежеше
 над всичко, ведно със сестра си – напаст най-зла,
 която, обаяни, роби безбройни държеше.
 Жреци и деспоти, под нейните тъмни крила,
 с зловонни, зацапани в кръв и във злато души,
 преграждаха хитро отвсякъде още простора
 пред стадата от смаяни, благоговеещи хора.

4

На Гърция сушата сънна сред върхове бели,
 сред острови сини, вълни и потоци лечебни,
 сияеха всички, небето как гледа видели,
 със блага усмивка към тях. Пещерите вълшебни
 откликваха думи на смътна поличба.
 Растяха на воля в полята
 маслини, лози и житата,
 не свикнали още на сърповете и ралата.
 Като разцъфнали нежни цветя под морето;
 като настояще, забулило утрешен ден;
 като мисъл човешка, неясна в ума на детето,
 прекрасни, безсмъртни видения, от мрамор студен
 не бяха изваяни още; нашепват устата
 най-първите песни; а мъдрите вече копнеят
 за теб, Свобода. И ето, тогаз над Егея

5

яви се Атина; фантазията само създава

тъй град, със сребристи стени и кули червени,
от зъбести облаци и се подиграва
с дворците най-пищни, от земни царе изградени
Град, стъпил върху океана, забит в небесата!
Под него там вихри живеят
и край вратите му греят,
когато ги гаят на слънце крилата ...
Божествена гледка! Но с своите колони, тогава
Атина блестеше, от сън по-прекрасна дори
– на човешката воля творба величава.
Че ти появи се и с чудно умение покри
с мраморни фигури – образите на безсмъртни,
хълмът, где пръв път на трон ти седеше;
хълм, който сетен оракул ти беше.

6

И сега дори, образът негов, тъй както тогава
във водите летящи на времето впит,
трепти неспокойно и се отразява;
той никога няма да бъде изтрит!
Гърмят гласовете на твоите мъдрци и поети
на миналото в пещерите
със трясък, що буди душите;
религии мигат, тирани си тулят ушите.
Звуци крилати на радост, любов, е обаяние,
които над всяка надежда са се извисили
и разкъсват воала на време и на разстояние!
Един океан реките дарява със сили;
едно слънце свети в небето; един дух огромен
хаоса вечно със бодрост, с любов обновява.
Атина тъй е твоята радост земята дарява.

11

Нетърпеливи години, жадни за теб часове,
всички се трупаха, сякаш наврърх планината.
Те заглушаваха тъмните си страхове
и надеждите светли; безкраен рояк в мрачината –
зовяха те теб, Свобода! Жалостта им тъй бързо
във ярост нарасна; смутена,
Смъртта ги в гроба погледна:

към нея Скръбта, изумена, за помощ простена!
 И ето че ти, като слънце в небесния свод,
 с величав ореол окръжена, пристигна тогава.
 Като сянка врага си подгони от народ във народ.
 И сякаш отвъд океана навъсен изригна
 в потайна среднощ неочакван и пламенен ден.
 Човеците трепнаха в радост пред тия лъчи,
 които искряха във твоите незнайни очи.

18

Ела, Свобода, но и Мъдростта изведи
 из дълбините на вечния дух човешки,
 зорницата както извиква из тъмни води
 сияйното слънце. Аз чувам летежа лудешки
 на вихрената колесница, която я носи.
 Със нея вий всички дойдете,
 закрилници през вековете
 на вечната мисъл, присъдата си да дадете
 над злото световно – Любов, Справедливост, ти,
 Слава
 от минали дни, Надеждо, от страх несмутена!
 (О, Свобода, от тебе какво ли остава,
 когато сама ти се бориш, от тях разделена?)
 Щом благодатта ви със сълзи и с кръв се заплаша,
 свободните, мъдрите, що са те страстно желали,
 те малко ли сълзи и кръв за теб са пролял и?!)

1820

(Тази ода, от която тук са дадени само някои характерни откъси, представлява един всеобемач анализ на човешката история от сътворяването на света до 1820 година, когато е написана. Шели гледа на свободата като на основен стимул, който движи историята. В одата си той отдава почетно място на древна Гърция и по-специално на Атина, като люлка на човешката свобода. Хълмът, който той споменава, без да наименува, е атинският Акропол.)

КРАЙ

© 1959 Илия Люцканов, превод от английски

Percy Bysshe Shelley
, 1820

Сканиране: NomaD, 2008
Разпознаване и редакция: sir_Ivanhoe, NomaD, 2008

Публикация:

Пърси Биш Шели. Избрана лирика
Превод от английски на Цветан Стоянов и Илия Люцканов
Редактор: проф. Марко Минков
Художник: Борис Ангелушев
Худ. редактор: Васил Йончев
Техн. редактор: Димитър Захариев
Коректор: Елка Георгиева
Дадена за печат 8. XII. 1958 г. Излязла от печат 15. VI. 1959 г.
Печатни коли: 16V2. Формат: 84x108/82. Тираж: 8080.
Поръчка № 84 (778). Поръчка на печатницата № 17.
Цена 8,60 лева.
Държ. полиграфически комбинат Димитър Благоев
Народна култура, София, 1959

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5543>]